

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 17 май 2021 г.
(OR. en)

8658/21

EDUC 161
RECH 207
COMPET 343

РЕЗУЛТАТИ ОТ РАБОТАТА

От: Генералния секретариат на Съвета

До: Делегациите

№ предх. док.: 7963/21

Относно: Заключение на Съвета относно инициативата „Европейски университети“ – хвърляне на мост между висшето образование, научните изследвания, иновациите и обществото: проправяне на пътя за ново измерение в европейското висше образование

Приложено се изпращат на делегациите заключенията на Съвета относно инициативата „Европейски университети“ – хвърляне на мост между висшето образование, научните изследвания, иновациите и обществото: проправяне на пътя за ново измерение в европейското висше образование, одобрени от Съвета (Образование, младеж, култура и спорт) на заседанието му от 17 – 18 май 2021 г.

Заклучения на Съвета относно инициативата „Европейски университети“ – хвърляне на мост между висшето образование, научните изследвания, иновациите и обществото: проправяне на пътя за ново измерение в европейското висше образование

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

КАТО ПРИПОМНЯ политическия контекст на този въпрос, изложен в приложението към настоящите заключения,

КАТО ПОДЧЕРТАВА, ЧЕ:

1. В заключенията на Европейския съвет от 14 декември 2017 г. държавите членки, Съветът и Комисията се призовават да постигнат напредък с оглед на задълбочаване на стратегическите партньорства между висшите училища в целия ЕС и насърчаване на създаването до 2024 г. на двадесетина „европейски университета“, състоящи се от изградени „отдолу нагоре“ мрежи от университети в целия ЕС, които ще дават възможност на студентите да придобият степен чрез комбиниране на обучение в различни държави от ЕС и ще допринасят за международната конкурентоспособност на европейските университети,
2. В своите заключения от 28 юни 2018 г. Европейският съвет призова за насърчаване на сътрудничеството между сферите на научните изследвания, иновациите и образованието, включително посредством инициативата за европейските университети,
3. В заключенията на Съвета от 22 май 2018 г. „Към визия за европейско образователно пространство“ беше посочена водещата роля, която „европейските университети“ биха могли да изиграят за създаването на европейско пространство за образование като цяло,

4. В Резолюцията на Съвета от 8 ноември 2019 г. относно по-нататъшното развитие на европейското пространство за образование в подкрепа на ориентирани към бъдещето системи за образование и обучение се одобрява доразвиването на инициативата „Европейски университети“ и се счита, че това би могло да бъде радикална крачка напред в рамките на междуведомственото сътрудничество чрез разгръщането на различни вдъхновяващи визии, модели и теми за взаимодействие в подкрепа на бъдещото развитие на европейското пространство за образование в съответствие с променящите се потребности на обществото,
5. По време на първия по рода си съвместен ориентационен дебат, проведен на 8 ноември 2019 г., министрите на финансите и образованието изтъкнаха необходимостта от увеличаване на ефективните и ефикасни инвестиции в образованието и обучението, уменията и компетентностите по отношение на качеството, количеството, приобщаването и справедливостта¹,
6. По-нататък в Резолюцията на Съвета от 27 февруари 2020 г. относно образованието и обучението в рамките на европейския семестър се отчита, че инвестициите в образованието и обучението са най-мощните инвестиции, които могат да бъдат направени в хората и в бъдещето, и се посочва социалната и икономическата възвращаемост за хората, работодателите и обществото като цяло,
7. В Европейската програма за умения, приета от Комисията на 30 юни 2020 г., се предвижда „европейските университети“ да определят стандарти за трансформацията на висшите училища в европейското пространство за образование и европейското научноизследователско пространство (ЕИП), като също така превръщат ученето през целия живот и движението на таланти в реалност. Това ще се постигне по-специално чрез пълното разгръщане на инициативата „Европейски университети“ в рамките на програмата „Еразъм+“ за периода 2021—2027 г. и „Хоризонт Европа“, както и чрез разработването на европейска рамка за компетентност за изследователите.

¹ Както се подчертава в Резолюцията на Съвета относно образованието и обучението в рамките на европейския семестър: осигуряване на информирани дебати за реформите и инвестициите, налична на:
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:32020G0227\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:32020G0227(01))

8. В заключенията на Съвета от 1 декември 2020 г. относно новото ЕНП Съветът изтъкна необходимостта от по-силни взаимодействия и взаимовръзки между ЕНП и свързаните с висшето образование елементи на европейското пространство за образование и набеляза институционалните трансформации, научноизследователските кариери, научното образование, обучението, международното сътрудничество и разпространението на знания като възможни области на по-активно сътрудничество, както и подкрепи по-нататъшното развитие на „европейските университетски алианси“ като водещ пример за модерни и приобщаващи висши учебни заведения в една бъдеща Европа,
9. В Римското комюнике от 2020 г., прието на 19 ноември 2020 г. на министерската конференция на европейското пространство за висше образование (ЕПВО), министрите, отговарящи за висшето образование, заявиха, че алиансите, сформирани в рамките на инициативата „Европейски университети“, представляват важен начин за проучване на по-задълбочено, по-широкомащабно системно сътрудничество, което може да се окаже полезно за откриване и преодоляване на пречките пред по-тясното транснационално сътрудничество между висшите училища в бъдеще,
10. В Резолюцията на Съвета относно стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението с оглед на европейското пространство за образование и отвъд него (2021—2030 г.) като четвърти стратегически приоритет се установява укрепването на европейското висше образование и се отчита, че през следващото десетилетие висшите училища ще бъдат насърчавани да търсят нови форми на по-задълбочено сътрудничество, по-конкретно чрез установяването на транснационални алианси, включително чрез пълното разгръщане на инициативата „Европейски университети“.
11. ЗАПАЗЕНО МЯСТО: В заключенията си от xx май 2021 г. „Европейското научноизследователско пространство: Задълбочаване на ЕНП, предоставящо на изследователите привлекателни и устойчиви научноизследователски кариери и условия на труд“.

КАТО ОТЧИТА, ЧЕ:

12. Политиките в областта на висшето образование се определят на равнището на отделните държави членки, на национално или регионално равнище, в съответствие с принципа на субсидиарност.
13. Висшите училища са автономни. Академичната и научната свобода са основен принцип на тяхната мисия и дейност².
14. Европейските висши училища се отличават с богато многообразие по отношение на своята история, организационна структура, застъпени научни области и регионите, в които се намират и с които са свързани.
15. „Европейските университети“ все още са на ранен етап и е необходима повече информация въз основа на оценки и факти относно избраните 41 пилотни проекта и резултатите от тях, за да се подпомогнат съгласувани и ориентирани към бъдещето политики.
16. „Европейските университети“ са отворени за партньори от всякакви видове висши училища и свързват партньори от академичните среди и извън тях и пазара на труда, като същевременно като цяло включват разнообразно сътрудничество с широк географски обхват в цяла Европа.
17. „Европейските университети“ ще допринесат решително за постигането на амбициозната визия за иновативно, конкурентоспособно в световен мащаб и привлекателно европейското пространство за образование и ЕНП, в пълна синергия с ЕПВО, като спомагат за засилване на измерението във висшето образование, научните изследвания и иновациите, свързано с високите постижения, като същевременно насърчават равенството между половете, приобщаването и справедливостта, дават възможност за безпрепятствено и амбициозно транснационално сътрудничество между висшите училища в Европа и вдъхновяват трансформацията на висшето образование.

² Както се подчертава в изявлението за академичната свобода, приложено към Римското комюнике, прието на 19 ноември 2020 г. на министерската конференция на европейското пространство за висше образование, както и в декларацията от Бон от 20 октомври 2020 г.

18. „Европейските университети“ имат потенциала да изиграят ключова роля за адаптирането на образованието, обучението и научните изследвания към цифровата ера, в съответствие с плана за действие в областта на цифровото образование (2021—2027 г.), европейското пространство за образование и ЕНП, чрез разгръщане на междууниверситетски кампуси. Тази инициатива ще стимулира полезните взаимодействия между висшето образование и научните изследвания чрез прилагане на иновативни модели на цифрово учене и преподаване чрез практиките на отворената наука, отвореното образование и отворените данни³.

ОТБЕЛЯЗВА, ЧЕ:

19. След две покани за представяне на предложения по програма „Еразъм+“, допълнени с подкрепа по линия на „Хоризонт 2020“, сега 41 пилотни алианса „европейски университети“ с участието на над 280 висши училища (което покрива 5% от всички висши училища в цяла Европа и има потенциал да привлече 20% от европейските студенти) работят за обща визия и институционални промени, насочени към структурно, системно и устойчиво въздействие върху образованието и обучението, научните изследвания и иновациите и услугите за обществото.

³ Отворената наука е системна промяна, която дава възможност за по-добра наука чрез създаване и споделяне на знания и данни открито и в сътрудничество, на възможно най-ранен етап от научноизследователския процес, както и за съобщаване и споделяне на резултатите

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/research_and_innovation/knowledge_publications_tools_and_data/documents/ec_rtd_factsheet-open-science_2019.pdf

Отвореното образование е начин за провеждане на образованието, при който често се използват цифрови технологии. Целта му е да се разшири достъпът и участието за всички, като се премахнат пречките, а ученето стане достъпно, с богато предлагане на съдържание, което може да се пригодява според собствените нужди. То предлага множество начини на преподаване и учене, натрупване и споделяне на знания.

Отвореното образование също така предоставя различни възможности за достъп до формалното и неформалното образование и свързва двете (*Opening up Education: A Support Framework for Higher Education Institutions*, 2016).

В общ план понятието „отворени данни“ се използва за означаването на данни в отворен формат, които могат да се използват свободно, повторно, както и да се споделят от всеки за всякакви цели. (Директива (ЕС) 2019/1024 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 г. относно отворените данни и повторното използване на информацията от обществения сектор).

20. В първите две покани се търси правилният баланс между качество и високи постижения, от една страна, и приобщаващо и справедливо географско покритие, от друга страна, с цел да се подпомогне иновативното образование, трансферът на знания, научните изследвания и иновациите, за да се постигнат целите на инициативата, като например европейското сближаване и конкурентоспособност, като същевременно се насърчават европейските ценности и укрепването на европейската идентичност.
21. Висшите училища доказаха, че са издръжливи при управлението на последиците от пандемията от COVID-19, но пандемията разкри също и слабости по отношение на равния достъп и подкрепа за студентите, персонала и изследователите, по-специално за тези с по-малко възможности и с по-ниски цифрови компетентности, както и по отношение на мобилността на изследователи в началото на кариерата. Проведено проучване⁴ показва, че членовете на първите 17 „европейски университета“ считат, че участието в алианс им е помогнало да се справят с кризата и вероятно ще им позволи да се възстановят по-бързо чрез обединяване на ресурсите и силните си страни.
22. Европейските пазари на труда се променят бързо поради технологичното развитие, цифровия и екологичния преход и реструктурирането на икономиката, но също така са повлияни от пандемията от COVID-19. Необходими са гъвкави възможности и формати за учене на всички етапи от живота и във всички дисциплини и сектори. Това представлява възможност за висшите училища да разработят иновативни учебни програми, програми за обучение, както и гъвкави схеми за учене и алтернативни учебни пътеки, за да подобрят качеството, приобщаването и равенството между половете във висшето образование, както и да разработят програми за образование и научни изследвания, които да отговарят на цифровия и екологичния преход и на основните социално-икономически предизвикателства, като същевременно не отстъпват от високите постижения.

⁴ Проучване на инициативата „Европейски университети“ във връзка с въздействието на COVID-19 върху европейските университети. Може да бъде намерено на следния адрес:
https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/documents/coronavirus-european-universities-initiative-impact-survey-results_en

23. „Европейските университети“ имат потенциала да стимулират предприемачеството и трансверсалните умения и да подхранват иновациите чрез поток от творчески таланти, които да подпомогнат създаването и разрастването на стартиращи предприятия и МСП в Европа, по-специално чрез въвеждане и засилване на трансфера на технологии или чрез споделяне на капацитет за трансфер на знания и технологии, като по този начин потенциално се подкрепя разработването на нови концепции, които могат да доведат до пробив или иновации, създаващи нови пазари.
24. „Европейските университети“ разработват основани на предизвикателства подходи за споделено образование, научни изследвания и иновации с цел увеличаване на интердисциплинарната критична маса; те споделят капацитет и обединяват ресурси, засилват привлекателността на академичните и научноизследователските кариери, подкрепят институционалните промени, например чрез приобщаващи планове за равенство между половете, и засилват сътрудничеството със заобикалящите ги участници в екосистемата; те работят за отворена наука и отворено образование, привличат гражданите за решаване на обществените предизвикателства и укрепват високите постижения в образованието и научните изследвания за постигане на конкурентоспособност в световен мащаб.

ПРИВЕТСТВА:

25. Факта, че много членове и заинтересовани страни на европейската академична общност реагираха положително на инициативата и по този начин направиха възможно постигането на напредък.
26. Пълното разгръщане на инициативата „Европейски университети“ в рамките на програмата „Еразъм+“ за периода 2021—2027 г. и „Хоризонт Европа“ и предвидените полезни взаимодействия с други програми като част от разработването на нови съвместни и интегрирани дългосрочни устойчиви стратегии в областта на образованието и обучението, научните изследвания, иновациите и услугите за обществото, укрепващи квадрата на знанието⁵.
27. Инициативата „Европейски университети“ се стреми към по-високо качество и амбициозно равнище на разширено сътрудничество между висшите училища в цяла Европа, като същевременно се използват полезните взаимодействия, например със съвместната магистърска програма „Еразмус Мундус“, партньорствата за сътрудничество и алиансите за иновации по програма „Еразъм+“, общностите на знание и иновации на Европейския институт за иновации и технологии (ОЗИ-ЕИТ), Европейския съвет по иновациите, действията по програмата „Мария Склодовска-Кюри“ в рамките на „Хоризонт Европа“ или стратегическите партньорства по национални, регионални и европейски програми, както и други съществуващи успешни модели на сътрудничество.

⁵ Понятие, разбирано като свързване на четири ключови области: образование, научни изследвания, иновации и услуги за обществото – Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно постигането на европейското пространство за образование до 2025 г.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0625&rid=4>

ОТЧИТА, че:

28. Инициативата „Европейски университети“ има за цел да допринесе за по-обединена, иновативна, цифрова, свързана и зелена Европа, отворена към света чрез повишаване на устойчивостта, високите постижения, географското и социалното приобщаване, равенството между половете, привлекателността и международната конкурентоспособност на европейските висши училища.
29. „Европейските университети“ трябва да допринесат за качеството на транснационалното сътрудничество чрез междуинституционални стратегии, които съчетават ученето и преподаването, научните изследвания, иновациите и трансфера на знания в икономиката и обществото и допринасят за промяна на политиката и обществото.
30. „Европейските университети“ могат да бъдат важни ускорители за преобразуването и модернизирването на методите на учене и преподаване. Освен това те са важни платформи за по-нататъшно развитие на научноизследователското и иновационното измерение във висшите училища, които трябва да се стремят към учене, основано на научни изследвания, както и гъвкави и привлекателни в дългосрочен план научноизследователски и преподавателски кариери.
31. В съответствие с визията за европейско пространство за образование и неговите постижения до 2025 г., ЕНП, и като се взема предвид Римското комюнике на министрите, „европейските университети“ следва – при пълно зачитане на областите на компетентност на държавите членки и с оглед на принципа на субсидиарност, институционална автономност, академична свобода и в съответствие с националните и регионалните обстоятелства, в тясно сътрудничество с органите за висше образование на държавите членки – да бъдат водени от целта:

- а) Да утвърждават обща европейска визия, включително фундаменталните академични ценности, които допринасят за укрепване на европейската идентичност за всички учащи, преподаватели, изследователи и персонал, като по този начин им се предоставят необходимите знания, умения и компетентности, за да станат движещи сили на трансформацията към по-устойчива, стабилна и приобщаваща Европа, да си сътрудничат и съвместно да създават знания в рамките на различни европейски и световни култури, на различни езици, отвъд границите, секторите и академичните дисциплини.
- б) Да създават европейски междууниверситетски кампуси въз основа на приобщаване, равнопоставеност, равенство между половете и високи постижения в ученето, преподаването, научните изследвания и иновациите, които да покриват широк географски обхват във всички части на Европа.
- в) Да допринасят за общи, интегрирани дългосрочни стратегии за образование и обучение, научни изследвания и иновации, както и за услуги за обществото, с цел повишаване на качеството, привлекателността, конкурентоспособността и значимостта на европейските висши училища и укрепване на квадрата на знанието. Висшите училища обединяват онлайн ресурси и физически ресурси, курсове, експертен опит, персонал, данни и инфраструктура, за да мобилизират силните си страни и да станат по-устойчиви.
- г) Да проучат нови и привлекателни начини за наемане, определяне на възнаграждението, оценяване и професионализация на преподаватели, персонал и изследователи, като се работи за по-добро признаване и постигане на баланс между постиженията в областта на образованието, научните изследвания, управлението и предприемачеството, като по този начин се насърчават най-добрите практики за наемане на персонал и кариерно развитие и същевременно се зачита равновесието между професионалния и личния живот и се разработва обновено отчитане и оценяване на резултатите.

- д) Да създават все по-силни алианси, като проучат осъществимостта на съвместното записване на студенти и съвместното наемане на работа на преподаватели и изследователи в рамките на различните национални системи, за да станат техните образователни и научноизследователски кариери по-привлекателни, устойчиви и гъвкави в рамките на алиансите.
- е) Да отговарят на обществените предизвикателства и потребностите от умения в Европа, като работят в партньорство и изграждат европейски трансдисциплинарни и транснационални екипи за създаване на знания от студенти и университетски преподаватели, в които се включват и изследователи, както и представители на бизнеса, иновациите и по-широките общности. В сътрудничество със заобикалящите ги екосистеми за иновации висшите училища подготвят студентите, завършилите висше образование и изследователите в началото на кариерата им да увеличат максимално пригодността си за заетост, да се възползват от предлаганите възможности и да станат носители на промяната за двойната екологична и цифрова трансформация, и освен това разширяват и укрепват програмите за обучение на докторанти и изследователи с придобита степен „доктор“ извън академичния курс, така че да включват трансверсални умения, които са ценни за други сектори, когато е целесъобразно.
- ж) Да се ориентират към интегриране на образованието за устойчиво развитие на всички равнища и във всички дисциплини въз основа на Програмата до 2030 г. за устойчиво развитие, като утвърждават подхода НТИИМ⁶ и повишават привлекателността на областите НТИММ и академичната и научноизследователската кариера, включително за жените.

⁶ НТИИМ: Наука, технологии, инженерство, изкуства и математика. Подходът НТИИМ към ученето и преподаването свързва НТИИМ с други учебни дисциплини. Той насърчава трансверсалните умения, като например компетентности в областта на цифровите технологии, критично мислене, умения за решаване на проблеми, управленски и предприемачески умения, както и сътрудничество с партньори извън академичните среди, и отговаря на икономическите, екологичните, политическите и социалните предизвикателства. Чрез НТИИМ се насърчава съчетаването на знания, необходими в реалния свят, и естественото любопитство. Определение от дейността по партньорско обучение относно образованието в областта на НТИИМ, Виена, март 2020 г. (<https://ec.europa.eu/education/sites/default/files/document-library-docs/et-2020-newsletter-may-2020.pdf>) (вж. също работния документ на службите на Комисията, стр. 20, COM(2020) 625).

- з) Да включат в учебните програми комбинирани форми на мобилност, т.е. физическа – която трябва да остане основният формат – смесена⁷ и/или виртуална⁸, за да се увеличи мобилността на студентите и завършилите висше образование на всички равнища, а интернационализацията „у дома“ да се превърне в реалност в съответствие със стандартите за качество в Европа и в държавите членки⁹.
- и) Да превърнат ученето през целия живот в реалност във висшето образование чрез предлагане на разнообразни възможности за образование и въвеждане на иновативни педагогически методи, в чийто център са студентите, като обучението се провежда съвместно в европейски междууниверситетски кампуси, където многообразна студентска маса може да изгради гъвкави учебни пътеки на всички равнища на своето образование и кариера. Въпреки че не се отклоняват от основния принцип на програмите с пълен цикъл за образователна степен и не го подкопават, микроквалификациите¹⁰ биха могли да спомогнат за разширяване на възможностите за учене, за да се обхванат нетрадиционните учащи и търсенето на нови умения на пазара на труда; да направят учебния процес по-гъвкав и модулен; да подобрят достъпа до висше образование; и да ангажират учащите, независимо от предишната им квалификация или образование, като насърчават възможностите за преквалификация и повишаване на квалификацията и същевременно гарантират качествено образование.
- й) Да насърчават придобиването на опит в практиката и/или процеса на работа, с помощта на външни наставници, с цел насърчаване на предприемаческа нагласа и развиване на гражданската ангажираност.
- к) Да се стремят към балансирана мобилност на студентите, мобилност на персонала и движение на мозъци в рамките на алиансите.

⁷ Съчетание между физическа мобилност и виртуален компонент, който улеснява обмена и работата в екип при онлайн ученето чрез сътрудничество. Европейска комисия. Ръководство за програмата „Еразъм+“ (версия 1 от 25.3.2021 г.), достъпно на адрес: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/programme-guide_bg

⁸ Виртуалната мобилност е набор от дейности, подкрепяни чрез информационни и комуникационни технологии, включително електронно обучение, чрез които се осъществяват или улесняват международни прояви на сътрудничество в контекста на преподаване, обучение или учене. Европейска комисия. Ръководство за програмата „Еразъм+“ (версия 1 от 25.3.2021 г.), достъпно на адрес: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/programme-guide_bg

⁹ А именно Европейските стандарти и насоки за осигуряване на качеството.

¹⁰ Микроквалификацията е доказателство за резултатите от ученето, които учащият е получил след кратко учене. (Предварително определение от окончателния доклад на консултативната група *ad hoc* с експерти в областта на висшето образование: Европейски подход към микроквалификациите – резултати от консултативната група за микроквалификациите в областта на висшето образование – <https://ec.europa.eu/education/sites/default/files/document-library-docs/european-approach-micro-credentials-higher-education-consultation-group-output-final-report.pdf>).

- л) Да създават нови, по-приобщаващи и иновативни видове учебна среда, които да достигат до всички учащи, включително нетрадиционни и в неравностойно положение, и да допринасят за укрепване на качеството и социалното измерение на европейските системи за висше образование.
- м) Да допринасят за укрепване на научноизследователското и иновационното измерение на висшите училища в Европа чрез разработване на обща програма, споделени инфраструктури и ресурси, насърчаване на критичната маса, укрепване на човешкия капитал и включване на участници извън академичните среди в преподаването и научните изследвания, свързвайки се със заобикалящите екосистеми за иновации, с гражданите и обществото.
- н) Да насърчават „европейските университети“ като „опитно поле“ за иновативно преподаване и научни изследвания, включително системи за оценяване на академичната кариера и възнаграждение, които вземат предвид, наред с другото, практиките на отворената наука, качеството на преподаването, трансфера на знания и разпространението на резултатите; подобрени системи за академично израстване, водещо до сключване на безсрочен договор, и по-добро планиране и диверсификация на кариерата; и приемане на принципите и практиките на отворената наука, включително Европейския облак за отворена наука и инфраструктурите за публикации със свободен достъп, обмена на знания и данни, както и откритото сътрудничество.
- о) Да насърчават утвърждаването на Европейската харта на изследователите и Кодекса за поведение при подбора на изследователи¹¹ и на механизмите за тяхното прилагане, включително Стратегията за човешките ресурси за изследователите (HRS4R) и EURAXESS, [ЗАПАЗЕНО МЯСТО и съответно бъдещата платформа за таланти на ЕНП], които имат за цел да утвърждават европейските практики за развитие на научноизследователската кариера, прилагани по отношение на множеството възможности за професионално развитие.

¹¹ 2005/251/ЕО.

- п) Да насърчават пълноценното използване на отличния капацитет на ЕС за научни изследвания и иновации в секторите на висшето образование и научните изследвания, в подкрепа на висококвалифицирани и конкурентоспособни европейски изследователи, по-високи постижения в научните изследвания и засилен капацитет за трансфер на знания и иновации в Европа чрез по-тесни връзки с „Хоризонт Европа“ и възможности за развитие на кариерата отвъд границите между териториите, дисциплините и секторите.
- р) Да подпомогнат идентифицирането на пречките пред пълноценното използване на потенциала на инициативата „Европейски университети“ и – доколкото е възможно – да предложат решения, които биха могли да са от полза за цялата система на висшето образование, за да бъдат взети на правно отговорното равнище.
- с) Да действат като ролеви модели за трансформацията на европейското висше образование, за по-нататъшното изпълнение на ключовите ангажименти от Болоня, включително автоматичното признаване на квалификациите и периодите на мобилност в чужбина, и като мост между европейското пространство за образование и ЕНП, при пълно взаимодействие с ЕПВО.
- т) Да допринасят за повишаване на високите постижения в научните изследвания и качеството на образованието, включително в международен план, като по този начин допринасят за конкурентоспособността на европейския сектор на висшето образование в контекста на световната надпревара за таланти, включително чрез интернационализация на висшите училища, сътрудничество за преодоляване на глобалните предизвикателства, утвърждаване на фундаменталните академични ценности, както и на общите европейски ценности, сътрудничество за справяне с чуждестранната намеса, реформа на системите за оценка на научните изследвания и кариерите и защита на резултатите от научните изследвания и интелектуалните активи в съответствие с принципите за свободен достъп и отворени данни на равнището на ЕС.

ПРИКАНВА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ, ПРИ ПЪЛНО ЗАЧИТАНЕ НА ПРИНЦИПА НА СУБСИДИАРНОСТ, ИНСТИТУЦИОНАЛНА АВТОНОМИЯ, АКАДЕМИЧНА СВОБОДА И В СЪОТВЕТСТВИЕ С НАЦИОНАЛНИТЕ ОСОБЕНОСТИ:

32. Да използват пълноценно потенциала на всички налични регионални, национални и европейски механизми за финансиране, включително новите възможности по линия на Механизма за възстановяване и устойчивост, европейските структурни и инвестиционни фондове, „Хоризонт Европа“ и InvestEU, с цел укрепване на връзките между образованието и обучението, научните изследвания и иновациите, в подкрепа на инициативата „Европейски университети“.
33. Да се стремят да намират, когато е възможно, механизми за съфинансиране на висшите училища, участващи в инициативата „Европейски университети“, на базата на тяхното основно и основано на резултатите финансиране, на специфични програми за финансиране или на стратегически фондове.
34. Да подкрепят изграждането на капацитет за регионите с по-нисък интензитет на научните изследвания и иновациите, като по този начин в крайна сметка допринесат за намаляване на различията в областта на научните изследвания и иновациите, както и на регионалните различия по отношение на достъпа до висше образование, за укрепване на високите постижения и за стимулиране на по-балансирано участие на висшите училища и в бъдещи алианси.
35. Да работят съвместно на международно, национално и регионално равнище, както и между правителствата и институциите, за да установят и отстранят, когато е необходимо, пречките пред постигането на по-съвместими системи за висше образование и на по-тесни стратегически алианси на висшите училища, като се основават на мащабната работа, вече извършена чрез европейското пространство за образование, ЕПВО и ЕНП.

36. Да използват пълноценно мерките за подкрепа, като напр. инициативата за европейска студентска карта, автоматичното взаимно признаване¹² на квалификациите и периодите на мобилност в рамките на програмите за образование и обучение, включително чрез цифрови средства, за да се премахнат пречките пред мобилността и професионалното развитие.
37. Да идентифицират и при нужда да премахват пречките пред Европейския подход за осигуряване на качество на съвместните програми, като укрепват институционалните връзки и процедури между агенциите за оценка, акредитация и осигуряване на качеството, регистрирани в Европейския регистър за осигуряване на качество във висшето образование (EQAR), с цел намиране на начини за автоматично взаимно признаване, както и като улесняват прилагането на процедури за осигуряване на качеството и насърчават съвместната оценка и акредитация на учебни програми.
38. Да защитават и насърчават академичната свобода и институционалната автономност като основен принцип на една добре функционираща, основана на качеството и динамична система за висше образование, в съответствие с ангажиментите, поети от министрите, отговарящи за висшето образование на ЕПВО, и министрите, отговарящи за научните изследвания¹³.

¹² В съответствие с Препоръката на Съвета от 26 ноември 2018 г. относно насърчаването на автоматичното взаимно признаване на квалификациите за висше образование и за завършен гимназиален етап на средно образование и квалификациите по обучение и на резултатите от периоди на учене в чужбина (ОВ С 444, 10.12.2018 г., стр. 1) и в съответствие с принципите на Конвенцията за признаване на квалификациите, отнасящи се до висшето образование в Европейския регион.

¹³ Изявление относно академичната свобода, приложено към Римското комюнике, прието на 19 ноември 2020 г. на министерската конференция на европейското пространство за висше образование, както и към Декларацията от Бон от 20 октомври 2020 г.

ПРИКАНВА КОМИСИЯТА И ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ, ВЪЗ ОСНОВА НА СЪОТВЕТНИТЕ ИМ ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ И ПРИ НАДЛЕЖНО ЗАЧИТАНЕ НА ПРИНЦИПА НА СУБСИДИАРНОСТ:

39. Да продължат да стимулират създаването на отлични, гъвкави, разнообразни, като цяло балансирани в географско отношение и устойчиви модели на алианси, свързани с местните и регионалните екосистеми, които насърчават образованието, научните изследвания, иновациите и творчеството, както и разработването на добри практики за сътрудничество, можещи в качеството си на ролеви модели да вдъхновят други висши училища, с оглед на безпрепятствена и балансирана мобилност на студентите, мобилност на преподавателите, персонала и движението на мозъци, както и към открит подбор и по-привлекателни условия за кариера и работа за изследователите и персонала.
40. Да направят необходимото за това да има разрастване, наред с другото като се даде възможност на „европейските университети“ да споделят своите добри практики и опит с всички висши училища в цяла Европа, като се гарантира, че реформите, резултатите и иновациите, стартирани от „европейските университети“, са напълно достъпни за тези, които не участват в тези алианси, като същевременно се цени опитът на други международни инициативи за сътрудничество.
41. Да проучат съвместно необходимите стъпки, за да се даде възможност за изпитване използването на микроквалификации във висшето образование, с цел да се спомогне за разширяване на възможностите за учене и да се засили ролята на висшите училища в ученето през целия живот.
42. Да подкрепят „европейските университети“, като същевременно зачитат тяхната институционална автономност, с цел създаване на капацитет и подходяща среда за насърчаване на устойчиви модерни инфраструктури и кариерно развитие, както и на привлекателни условия на труд, и насърчаване на движението на мозъци сред всички партньори.

43. Да създават по-силни полезни взаимодействия между свързаните с висшето образование измерения на европейското пространство за образование, ЕНП и ЕПВО. „Европейските университети“ могат да бъдат от основно значение за изграждането на важни мостове с техните научноизследователски подходи и подходи за учене и преподаване, основани на предизвикателства.
44. Да обмислят по-устойчиви инструменти за финансиране на „европейските университети“, включително чрез използване на полезните взаимодействия на регионалните и националните схеми с европейските схеми, така че те да са в състояние да изпълняват амбициозната си стратегия, което изисква структурни и институционални промени. За да се постигнат амбициозните цели на инициативата, ще бъде необходимо целесъобразно финансиране за всеки алианс, включително за вече подбраните алианси, като същевременно се отчита многообразието на моделите на сътрудничество и разнообразието в националните и регионалните системи за финансиране.
45. Да стимулират разработването и използването на иновативни, ефективни и приобщаващи практики на учене, преподаване, отворена наука и отворено образование, както и опростени административни процедури, като подпомагат „европейските университети“ при разработването и прилагането на стратегии за цифрови инфраструктури и ИТ инструменти.
46. Да подкрепят „европейските университети“ за постигане на амбициозната цел от 50% студентска мобилност¹⁴, като се съсредоточат върху балансирани схеми за физическа, виртуална или смесена мобилност и движение на мозъци и като признаят, че физическата мобилност е приоритет и не може да бъде заменена от други форми на мобилност, играещи допълваща роля.
47. Да направят необходимото за това инициативата да бъде основана на приобщаването и високите постижения, отворена за всички видове висши училища и за всички студенти, преподаватели, персонал и изследователи, като насърчават използването на общи и споделени инфраструктури, оборудване и съоръжения.

¹⁴ Европейска комисия. (2020 г.) Ръководство за програмата „Еразъм+“ Версия 3 (2020 г.): 25.8.2020 г., стр. 132, на разположение на адрес: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/default/files/erasmus_programme_guide_2020_v3_bg.pdf

48. Да осъществяват редовно и съвместно наблюдение¹⁵ на актуалното състояние на всичките 41 алианса на инициативата „Европейски университети“, както и на възможните допълнителни алианси, в тясно сътрудничество с „европейските университети“ и всички имащи отношение заинтересовани страни, с цел да документират постигнатите резултати и оказаното въздействие върху образователното и научноизследователското измерение, както и върху обществото, и да идентифицират пречките, недостатъците, предизвикателствата и възможните решения, за да се гарантира гладкото функциониране и изпълнение на техните транснационални дейности.
49. Да осъществяват непрекъснат обмен между Европейската комисия, държавите членки, „европейските университети“ и *ad hoc* експертната група, съставена от експерти от държавите членки и други имащи отношение заинтересовани страни, с цел наблюдение на напредъка, обсъждане и преодоляване на съществуващите пречки пред сътрудничеството, разработване и реализиране на решения.
50. Да насърчават висшите училища да възприемат непрекъснатата трансформация, за да извлекат максимална полза от своите задачи в областта на образованието, научните изследвания, иновациите и услугите за обществото в европейското пространство за образование и ЕНП в пълно взаимодействие с ЕПВО.
51. Да подкрепят устойчивото сътрудничество между висшите училища на европейско равнище, което да постига целите на европейското пространство за образование, ЕНП и ЕПВО и да укрепва конкурентоспособността на „европейските университети“ в международен контекст и в световната надпревара за привличане и задържане на таланти, както и да им дава възможност да се свързват с местните и регионалните екосистеми.
52. Да подкрепят и насърчават „европейските университети“ да увеличават участието на студентите и персонала в алиансите, което е от съществено значение за успеха, развитието и изпълнението на инициативата, по-специално чрез включването им в съответните управленски структури.

¹⁵ Държавите членки, Европейската комисия (ГД „Образование, младеж, спорт и култура“ и ГД „Научни изследвания и иновации“).

53. В контекста на европейското пространство за образование и при пълно зачитане на националните и регионалните системи за висше образование, да разработят ясни предложения, считано от 2022 г., заедно с имащите отношение национални и регионални органи в областта на висшето образование, висшите училища и заинтересованите страни, за да спомогнат за премахването, когато е необходимо, на пречките пред сътрудничеството на европейско равнище, като проучат например необходимостта и осъществимостта на съвместни европейски дипломи в рамките на алиансите на „европейските университети“ и като насърчават по-нататъшното европейско сътрудничество в областта на осигуряването на качество и автоматичното взаимно признаване във висшето образование.

ПРИКАНВА КОМИСИЯТА, В СЪОТВЕТСТВИЕ С НЕЙНИТЕ ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ И ПРИ ПЪЛНО ЗАЧИТАНЕ НА ПРИНЦИПА НА СУБСИДИАРНОСТ:

54. Да информира до края на 2021 г. за основните резултати от междинния преглед на първите алианси с оглед на по-нататъшното развитие на „европейските университети“ и на техния пълен и амбициозен потенциал.
55. Да подкрепя развитието на „европейските университети“ като „опитно поле“ за оперативната съвместимост и насърчаването на сътрудничеството между държавите членки по отношение на европейските практики в областта на научните изследвания, преподаването и професионалното развитие на персонала, включително осъществимостта на поэтапен подход към съвместни схеми за набиране на персонал, насочени към ефективното движение на мозъци и свободното движение на знания из цяла Европа, като се стреми да повиши привлекателността на европейските академични и изследователски кариери, вземайки предвид принципа на субсидиарност и автономността на висшите училища и зачитайки различията в националните и регионалните системи на пазара на труда.
56. Да изготви насоки за това как програмите, фондовете и финансовите инструменти на ЕС биха могли, в съответствие с целите си, да допълват подкрепата за „европейските университети“ и други видове алианси на висши училища по опростен и рационализиран начин, със стабилен бюджет и за определен продължителен период, като същевременно се насърчават съответните полезни взаимодействия.

57. Да поддържа успешните подходи „отдолу нагоре“ — приобщаващи, основани на високи постижения и балансиращи в географско отношение, в програмата „Еразъм+“ за периода 2021—2027 г., с подкрепата на „Хоризонт Европа“, като предоставя възможност на всички видове висши училища, включително формите на трансгранично сътрудничество и други международни инициативи за сътрудничество, да разработват амбициозни „европейски университети“, като изпробват различни модели за сътрудничество и са тематично отворени.
58. Да насърчава „европейските университети“ да използват по най-добрия начин политиките и инициативите, които им помагат да станат по-иновативни и с по-предприемачески дух, като например HEInnovate и InvestEU, и да стимулират сътрудничеството с „Хоризонт Европа“, за да осигурят полезни взаимодействия и да избегнат дублирането на усилия.
59. Да подкрепя схеми за активен обмен между академичните среди и бизнеса, тъй като прекият контакт между тях би донесъл добавена стойност и би отговорил по-добре на нуждите на пазара на труда.
60. Да обмисли използването на съществуващите онлайн платформи, за да се насърчават и подкрепят „европейските университети“ и да се даде възможност за обмен на най-добри практики и опит.
61. Да продължи тясното сътрудничество с държавите членки и редовно да информира Съвета за напредъка на инициативата в процеса на съвместно създаване и по-нататъшно развитие на „европейските университети“, а именно чрез комитета на програмата „Еразъм+“ и комитета на програмата „Хоризонт Европа“, включително състава за разширяване на участието и укрепване на ЕНП, както и чрез *ad hoc* експертната група и Форума на ЕНП за преход.

ПРИЛОЖЕНИЕ КЪМ ПРИЛОЖЕНИЕТО

ПОЛИТИЧЕСКИ КОНТЕКСТ

1. Заключение на Съвета относно подновената европейска програма за висшето образование (20 ноември 2017 г.)
2. Заключение на Европейския съвет (14 декември 2017 г.)
3. Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно плана за действие в областта на цифровото образование (17 януари 2018 г.)
4. Заключение на Съвета „Към визия за европейско образователно пространство“ (22 май 2018 г.)
5. Заключение на Европейския съвет (28 юни 2018 г.)
6. Препоръка на Съвета относно насърчаването на автоматичното взаимно признаване на квалификациите за висше образование и за завършен гимназиален етап на средно образование и квалификациите по обучение и на резултатите от периоди на учене в чужбина (26 ноември 2018 г.)
7. Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Координиран план за изкуствения интелект“ (7 декември 2018 г.)
8. Заключение на Съвета „Към все по-устойчив Съюз до 2030 г.“ (9 април 2019 г.)

9. Заключение на Съвета относно бъдещето на една високо цифровизирана Европа след 2020 г.: „Стимулиране на цифровата и икономическата конкурентоспособност в Съюза и цифровото сближаване“ (7 юни 2019 г.)
10. Европейски съвет: Нова стратегическа програма за периода 2019 – 2024 г. (20 юни 2019 г.)
11. Заключение на Съвета относно ключовата роля на политиките за учене през целия живот за овластяване на обществата с цел осъществяване на технологичния и екологичен преход в подкрепа на приобщаващия и устойчив растеж (8 ноември 2019 г.)
12. Резолюция на Съвета относно по-нататъшното развитие на европейското пространство за образование в подкрепа на ориентирани към бъдещето системи за образование и обучение (8 ноември 2019 г.)
13. Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Европейският зелен пакт“ (11 декември 2019 г.)
14. Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Силна социална Европа за справедливи промени“ (14 януари 2020 г.)
15. Резолюция на Съвета относно образованието и обучението в рамките на европейския семестър: осигуряване на информирани дебати за реформите и инвестициите (27 февруари 2020 г.)
16. Заключение на Съвета относно мерките за противодействие на кризата, предизвикана от COVID-19 в областта на образованието и обучението (16 юни 2020 г.)
17. Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Европейска програма за умения за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост“ (1 юли 2020 г.).

18. Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „План за действие в областта на цифровото образование за 2021—2027 г. — Приспособяване на образованието и обучението към цифровата ера“ (30 септември 2020 г.)
19. Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно постигането на европейското пространство за образование до 2025 г. (30 септември 2020 г.)
20. Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Ново ЕНП за научни изследвания и иновации“ (1 октомври 2020 г.)
21. Римско комюнике, прието на министерската конференция на европейското пространство за висше образование (19 ноември 2020 г.)
22. Заключение на Съвета относно цифровото образование в европейските общества на знанието (24 ноември 2020 г.)
23. Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „План за действие относно интеграцията и приобщаването за периода 2021—2027 г. (24 ноември 2020 г.)
24. Заключение на Съвета относно новото европейско научноизследователско пространство (1 декември 2020 г.)
25. Резолюция на Съвета относно стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението с оглед на европейското пространство за образование и отвъд него (2021—2030 г.) (18 февруари 2021 г.)
26. [ЗАПАЗЕНО МЯСТО: Заключение на Съвета относно задълбочаването на европейското научноизследователско пространство: гарантиране на привлекателни и устойчиви кариери и условия на труд на изследователите и реализиране на движението на мозъци (xx май 2021 г.)]